

LIBERTATEA

Abonamentul:

Prețul foii „Libertatea” cu adăusele sale „Foaia Inter.”, literară-ilustrată și „Tovărășia”, economică, — e următorul: pe un an 8 coroane; pe 1/2, an 4 coroane.

Pentru economi: numai 5 cor. pe an!
Pentru România pe an 30 Lei; pentru America 2 1/2 dolari.

Foaie națională politică.

Apare în fiecare Sâmbătă.

Inserțiuni:

1 pag. 48 cor., 1/2 pag. 24 cor., 1/4 pag. 12 cor. etc. — La inserate ce să dau de mai multe ori, să fac reduceri de taxă

inserțiunile ca și abonamentele să plătesc înainte.

Manuscripte nu să dau napoi.

BISERICA războiă de guvern.

O știre foarte dureroasă vine dela Viena peste Pesta: Acea de ce aproape nu ne temeam s'a întâmplat:

Maestatea Sa împăratul-Rege care a dat bisericii gr.-or. române frumoasa lege a ei: Statutul Organic, și a întărit, consfințit, această lege cu subscrierea Sa, la întervenirea crâncenului dușman al acestei biserici și a tot ce e românesc, a ministrului Apponyi, — a nimicit hotărîrea Congresului național-bisericesc dela Sibiu, prin care acel Congres, știind că stă pe temeiul legii tari a bisericii sale, pe temeiul Statutului Organic, apărînd dreptul limbii române ca limba oficioasă a bisericii, a oprit preoților din Metropolie a învăța pe copiii gr.-or, la ori-ce școli ar fi aceia, religia în altă limbă decît în limba românească!

Ce înseamnă, Doamne, hotărîrea asta a Maestății Sale?

Vrea ea să însemneze aceea, că Legea ce o are numita biserică, nu o mai scutește contra puterii ministrului, ci că ministrul poate să ne poruncească în ce limbă să învățăm și rugăciunile cu copiii noștri, de-ocamdată cu cei-ce umblă în școlile de stat?

Dar' atunci, cu același drept el ne poate porunci mîne și limba rugăciunilor în școlile noastre confesionale, și poimîne că în ce limbă să predicăm în biserică, și dincolo că în ce limbă să vorbim în casă!

Doamne, unde ne duci?

Mulți sunt de părere, că trăsătura asta a ministrului vrea să fie mai ales o amenințare pentru biserica greco-catolică română, a cărei sinod încă va avea loc zilele aste la Blaj. Ca sinodul Românilor greco-catolici, să nu îndrăznească a lua și el o hotărîre la fel de deschisă și bărbătească, ca cel dela Sibiu! De-aceea s'a grăbit ministrul a cere Maestății Sale să dea această lovitură hotărîrii de la Sibiu!

Adecă e declarat un fel de războiu de zdrobire zidurilor de apărare cu care sunt îngrădite bisericile române!

Nu facem prorocii. Nu arătăm care ar fi părerea noastră în fața acestei năpraznice pășiri a celui mai volnic ministru, că bine știm că cei puși la conducerea bisericilor române, înșiși mult și greu să gîndesc și chibzuesc, că ce e de făcut față cu acest neașteptat atac, care deschide asupra bisericilor noastre gura peșterii din care izvorăsc toate vînturile turbate! Că dacă politica ticăloasă izbutește a ne îndoi în acest punct, urma-va un povoiu întreg de pustiiri, una după alta, în cîmpul pe care-'s sămănate și rodesc drepturile bisericii române!

De ne învoim la asta: ne cere ca mîne să băgăm limba ungurească în seminarele teologice, ca să aibă unde învăța viitorii preoți a propune religia și ungurește! Iar după asta îți cere folosirea acelei învățături încolo în viață: ca catechet, ca preot, ca păstor al poporului. Rînd pe rînd va prigoni dreptul și folosința limbii române, până o va da scoasă afară din casa proprie!

De aceea, vremile grele scot la iveală pe bărbații cu suflete mari! Vremurile acestea grele, să scoată la iveală și pe bărbații noștri mari, dacă sunt, printre arhierii noștri și sfetnicii lor.

Adune-se de nou la sfat. Și din inimile lor mari, izvorască hotărîri mari întru apărarea drepturilor limbei noastre atît de greu primejduite, — și fie siguri că tot poporul român cu ei va fi, pe tot poporul putea-să vor răzima!

Blajul are cel mai apropiat privilegiu a da dovadă în privința asta!

Răsară azi, mai ales ca ori-și-cînd între noi oamenii cu suflet de eroi ca falnicul Dumbavă, marele viteaz căpitan alui Ion-Vodă cumplitul, care văzînd urgia ce venea potop asupra țărișoarei sale, asupra moșiei și legii sale, tocmai fiindcă vedea ce mare e primejdia, s'a ridicat și a strigat tot poporului:

„Cîți din voi au încă sufletele pline De mărirea veche: **vie după mine!**“

(Vezi Graiul Străbanilor, din Nr. 45 al „Libert.”)

Așa grăiască azi poporului marii bisericii în mijlocul mării primejdii: și așa pornească lupta de apărare a drepturilor ce ne sunt amenințate! Că de-a vedea și ministrul și împăratul că toți păstorii și întreg poporul una sunt: mult gîndi-să-vor înainte de a să atinge de dreptul cel mai sfînt al acestui popor!

O mergere mână 'n mână a capilor celor două biserici surori, ar fi mai de dorit decît ori-și-cînd!

Procesul nostru.

Procesul pentru articolele apărute în „Libertatea” de dl Ioan Mihuciușfudeanu, despre „Fărădelegea din Blaj”.

In 12 Nov. 1909 s'au înmulțit suferințele noastre, cu 4 luni închisoare pentru un articol apărut în „Libertatea”, ogîndînd nemărginita durere sufletească ce a simțit-o lumea românească prin aruncarea în văzduh a monumentelor noastre istorice, cari prin simplitatea lor sfîntă, așa de potrivit arătau dragostea nemărginită față de trecutul nostru dureros.

Ce-i mai trist în procesul acesta, că însuși procurorul s'a mărturisit de sentinela mare a ideii de stat maghiare și nu precum să recere: păzitorul ordinii publice! Ba chiar și jurații și tribunalul s'au lăsat conduși de felul de gîndire al procurorului.

Unde vom ajunge cu astfel de judecătorii și judecători? Dumnezeu mai știe.

După formarea curții cu jurați la oarele 9, să începe pertractarea. Să cetește acuza prin care dl Ioan Mihuciușfudeanu e învinuit cu crima de „așfîțare” pe temeiul §-lui 172 din legea penală, prin faptul că a publicat în „Libertatea” articolul său din vorbă.

Prezidentul: Recunoști că dta ai scris articolul?

Acuzatul: Da. Recunosc. Dar n'am avut de gînd de a așfîța, ci scribit de aruncarea în văzduh a monumentelor noastre istorice și anume a crucei lui Iancu și a Petri Libertății, vroiam numai să arat amărăciunea sufletească ce ne-a cuprins toată firea.

Să trecu la vorbirile de acuză și de apărare.

Procurorul Jeneu să scoală îngîmfat, beat de șovinism, și cu glas tremurător din care reiasă nespūsă ură față de tot ce e românesc, își începe vorbirea de acuză.

„Nu demult — zice procurorul — gazetele românești au dat un răspuns gazetarilor francezi, în care să plîng cît de mult sunt asuprite naționalitățile din Ungaria. Ca dovadă aduc faptul că în cei din urmă 10 ani, naționalitățile au suferit 128 ani temniță și 300.000

coroane pedepse în bani. Dacă Românii cu anii suferiți în temnițe ponegresc Ungaria în ochii străinătății, atunci mă voi simți mai fericit dacă voi putea urca cifra aceasta cât de mult, căci numai atunci când temnițele vor geme de „ațîțatori“ Români, atunci va fi liniște în țara aceasta.”

Apoi face toate eforturile să dovedească adevărul său, însă cuvintele lui curg fără a prinde.

Pe urmă obosindu-să, termină vorbirea, rugînd curtea juraților să-l pedepsească greu pe acuzatul.

Intrebarea care va fi adresată juraților o formulează așa: „E vinovat Ioan Mișu de crima de ațîțare prevăzută în §. 172 din legea penală, prin faptul că în articolul: „Nelegiuirea din Blaj“ apărut în „Libertatea“, a ațîțat o naționalitate față de altele? Da sau ba?”

Să ridică apoi apărătorul Dr. Cassiu Maniu. E palid și măchnit, căci știe înainte că acela care a ajuns pe banca acuzatilor aici, pentru acela cerul libertății să întunece, fie adevărul lui cit de strălucitor.

Face o schiță mică despre stările din Blaj din cari reese, că frecvările naționale de acolo sunt urmările stărilor economice, cum e și boicotul pus la cale de Români față de streini. Iar crimă comisă cu mâni păcatoase, care l'a îndemnat pe scriitorul articolului din „Libertatea“, e desăvîrșită de acei străini, cari prin boicotul Românilor s'au simțit scurtați! Cuvintele impuritate din „Libertatea“, sună dar la o grupă de străini, cari aflindu-se vătămăți în interesele lor, voiau să se răzbune.

Pe lîngă părerea aceasta grăește și faptul, că abea cu cîteva zile după crima săvîrșită în Blaj, foaia „Arad és Vidéke“ a adus un articol prin care dă alarmă pentru maghiari, invinuind națiunea română că ar fi aruncat monumentele istorice Maghiare în văzduh, monumente cari au fost ridicate din pietate față de eroii maghiari, față de timpurile glorioase din trecut. Să vede deci că s'a pus la cale o luptă cu plan mare față de Românii din Blaj, cari au știut potrivit să se apere și să lovească acolo unde doare.

În „Arad és Vidéke“ cuvintele cele mai mulcome sunt mai aspre ca cele impuritate din „Libertatea“ și totuși nu s'a aflat procuror care să-i facă proces!

Dovedește apoi pe larg, că întrebarea procurorului către jurați, din punctul de vedere al legii, e lipsită de temei, căci dacă s'ar fi și săvîrșit „ațîțare“, trebuia numită în articol și în întrebare naționalitatea față de care s'a ațîțat! Cere achitarea acuzatului.

Pe urmă ia iarăși cuvîntul procurorul — și, strîns astfel cu ușa, schimbă în chip volnic întrebarea

care sună acum așa: „Ațîțat-a Ioan Mișu în articolul apărut în „Libertatea“ naționalitatea Română contra naționalității Maghiare? Da sau ba?”

La volnicia aceasta apărătorul face recurs.

Jurații să retrag și abea trec 10 minute și să reintorc cu răspunsul că l'au aflat — vinovat!

Tribunalul îl judecă pe dl Ioan Mișu la 4 luni închisoare, 300 cor., și spesele de proces.

Apărătorul înștiințează recurs. Publicul pleacă scribit și discută viu cele petrecute.

Coriolan Pop.

„TRIBUNA“ în casa proprie.

O sărbătoare singură în felul său și cea dintîi de acest fel în istoria săracei gazetării românești dela noi, să sârbează Sămbăta viitoare, în 27 Nov. n., la Arad:

Ziarul „Tribuna“ își prăznuiește intrarea sărbătorească în casa su proprie!

Vorbă mare aceasta și lucru vrednic de luare aminte, — dacă o foaie românească dela noi a ajuns acest noroc.

Ce s'a întîmplat? Nimic altceva, decît că o grupă de Români buni și vrednici din Arad și jur, înțelegînd că ființa unui ziar național pentru orașul și ținutul lor, nu e numai un lucru de paradă, ci o trebuință, o binefacere, și văzînd că de 12 ani de zile ziarul „Tribuna“ umple cu bine și cu cinste această trebuință națională în acel ținut, dar că pe lîngă toată străduința, mulțumită multelor procese cu care e lovit ziarul din partea stăpînirii, muncitorii acestui organ național n'au putut ajunge a-și vedea asigurat cît de cît viitorul lor, ci mai curînd sunt în primejdie a fi dați afară de prin casele cu bir ce le țin de pe la cei streini, — s'au hotărît a sări în ajutorul ziarului național și a-i lua de pe umeri, macar o parte din grelele griji cu care să luptă la noi o foaie națională! S'au însoțit și au format o societate pe acții, care să facă rost de capitalul (banii) de lipsă, ca să cumpere un loc și să zidească o casă pe sama foii și să o înzestreze cu cele de lipsă: cu mașini, cu litere, cu tot ce e de trebuință pentru scoaterea unei foi, — așa, ca redactorii, ca muncitorii cu sufletul ai ziarului, să nu să mai simtă apăsați măcar de gîndurile lipselor de acest fel! Că le rămîn încă lor des-

tule, o!, cu cît prea multe!, gînduri și chinuri sufletești în munca căreia și-au închinat viața!

E din cale-afară frumos aceea ce Românii aradani au săvîrșit pentru ziarul lor de acolo! Și sărberea lor de Sămbătă e un fapt, prin care ei să ridică în vază și în greutate în ochii tuturor Românilor drept judecători.

Căci, să nu să uite de cei cari nu știu judeca ca frații dela Arad, că în viața modernă a popoarelor, în uriașa învălmășală a vieții lor, în lupta lor atît de încordată de a să întrece unele pe altele, — unul din cele mai puternice mijloace de a spriginî lupta de înălțare a neamului, e: *presa, foile naționale*, — a căror glas, ca venind din tot atîtea buciuri departe răsunătoare, străbate toate văile și urcă toate colinele țării, ducînd îndemnul, chemările celor buni, dînd alarma, îmbărbătînd și povățuind! Ele conduc. Și prin ele. Fără de ele nici nu ne mai putem azi închipui ce ar face, ce ar costa, pe conducătorii unei mișcări oare-care, naționale, economice, culturale sau politice, ca să-și poată mobiliza poporul pentru munca sau lupta la care îl chiamă?

Incredințați de însemnătatea acestui lucru, fruntașii tuturor marilor popoare au fondat de mult foi și iar foi, pe lîngă cari au așezat scriitorii meșteri, și prin scrisul acelora au mișcat inimile poporului și s'au vîrît în sufletul lui și au ajuns mai repede la ținta lor, decît prin ori-ce altfel de eforturi și alergări și cheltueli!

Atît de mult e asta adevărat, încît azi n'ai decît să te uiți odată peste numărul foilor ce ies la un popor și să cumpănești nițel și mărimea lor, — și ai măsura dreaptă a culturii și a puterii acelui popor!

Neamurile înapoiate, nevoiașe, nu cetesc, nu iubesc cartea, să mulțumesc a alerga după coada vacii. Cele luminate, nu mai pot fi fără foi multe și bune! Și prin lumina și știința ce o sorb din acelea, ajung a întrece pe cele mai puțin luminate, rămase fără darul neprețuit al slăvitei slove!

Noi Românii din Ardeal, Ungaria și Bănat, ne-am trezit cam tîrziu și în privința asta. La noi — deși avem foi vechi, ca „Gazeta Trans.“ și „Telegraful Rom.“ — de

o dezvoltare a gazetăriei, abia în timpul mai nou, în cei din urmă 10—15 ani să poate vorbi. Acum au început a să răspîndi și la noi mai de dai Doamne foile, și între cărturari și în popor. Și în măsura răspîndirii acestora, să simte și altă viață în toate, și la noi!

Cei-ce dar, în ori-ce chip pun mîna să ajutare foile noastre la întărire, la a-și găsi un temei tare de viață pentru viitor, — aceia lucrează ca adevărați bine înțelegători ai trebuințelor celor mai arzătoare ale neamului, și binevrednicesc pentru națiune!

Iată pentru-ce în aceste zile de praznic familiar a ziarului dela Arad, noi ne simțim deosebit mișcați și cuprinși de un adînc simțămînt de stimă, de venerațiune, în fața prea cinstiților Români cari au adus această frumoasă jertfă pentru ziarul din Arad, punîndu-i la îndemînă un adăpost, o casă, care auzim că e chiar frumoasă, un mic palat, în care muncitorii acelui organ național, să se simtă cît mai bine, și cu atît mai devotați luptei pe care o slujesc, să-i poată purta isteț și înțelepțește gîndul!

Aradani premerg iară cu o strălucită pildă, altor centre bogate în Români, ca: Brașovul, Sibiuul, Blajul, Lugojul, cari încă ar avea de împlinit rost la fel cu al aradanilor!

— Atragem și noi luarea aminte a cetitorilor nostri din părțile Aradului asupra sărbării de Sămbătă dela Arad. Să va face sfințirea casei celei nouă cu localurile pentru redactori, apoi pentru tipografie, librărie, expediție, și pentru toată administrația lor (purătorii socotelilor), — să va da apoi o masă mare împreună; sara concert ales! Și domnii și țărani cari vor merge să ia parte la această sărbare a unei foi românești, vor auzi multe bune și frumoase, și vor merge acasă cu suflete mult înălțate și întărite pentru lupta neamului!

— Dar față de redacția „Tribunei“ încă avem o rugare: Din publicările ei de până aci, cetitorul necunoscător al împregiurărilor, a rămas cu credința, că „Tribuna“ a ajuns zilele fericite de a-și putea zidi palat din agonisita ei proprie, din cruțăriile, din cîștigurile ei!

Iar această amăgire nu e bine să se dea cetitorilor nostri, publicului nostru. Pentru-că adevărul e chiar contrarul. Nici o foale românească dela noi, n'a ajuns să poată arăta cruțări de a-și zidi din

ele nici macar o colibă, decum un palat! Nici „Tribuna“ nu stă mai altfel. Trebuie dar spus lumii lucrul așa cum e: oameni buni ajutură foaia și-i fac adăpost. Asta nu scade din vrednicia lucrului, din potrivă: crește valoarea. Că arată că la Arad oamenii cu dare de mână știu cugeta nobil, știu fi darnici, cînd e vorba de o foaie națională, și bucurios onorează pe cei din redacție, bogați în însușiri sufletești și bune simțăminte, dar prea puțin bogați în mijloacele materiale, neapărat trebuincioase și ele unei lucrări ca a lor!

*

— Cîtă superioritate de gîndire la acești Români aradani în sprigirea ziarului lor național, — față de a multora din alte părți, cari numai serviciu așteaptă dela foi, reclame, preamăriri și laude, — pe care foile le fac în interesul bine înțeles al cauzei de obște, — iar cînd ar avea cîte un mic privilegiu de a-le îmbia și ei un sprigin cît de neînsemnat, — sunt de-o „crutare“ adorabilă!..

Știri politice

În taberele politice din Pesta e aceeași stare de neștire asupra viltorului și aceeași încordare, ca și săptămîna trecută. De-o săptămîna încoace s'au dat koșutiștilor două privilegii de a-și arăta dragostea cu care s'ar băga unii pe alții în sîn.

In Dietă.

Întîi s'au întîlnit în dietă, Vineri în 12 Nov. Kossuth cu frîntura sa de partid s'a băgat sub pulpanele partidelor lui Andrassy și a poporalilor, ca cu ei împreună să poată bate pe adevărații koșutiști, pe Justh și partidul său. Că fiind Justh președintele dietei, nu-l mai puteau suferi în această slujbă înaltă, și au conchemat dieta la ședință să-și aleagă alt președinte.

Aci s'a dat lupta. Justh s'a retras din președinție, făcînd dar rost de o nouă alegere. Dar partidul său l'a pus de nou în candidare.

Și iaca ce s'a întîmplat:

Kossuth cu Andrassy și poporalii, nenumărîndu-și toți credincioșii, au aflat că ei n'au decît 201., iar Justh, spriginit și de naționaliști, are cam 160! Cheia biruinței era acum în mîna -- Croaților! Că Croații sunt 40 de înși în dietă! Și de s'or da ei pe partea lui Justh, iaca el ajunge pe Kossuth și soții; iar știindu-să asta, mulți din koșutiștii mai clătîntori ar putea dezerta pe partea lui Justh, și atunci căderea lui Kossuth și soții e gata!

S'au pus dar pe rugăciuni pe lîngă Croații să nu voteze ei cu nime! Că Croații încă mai bucuros ar fi fost cu Justh, ca cu ceilalți!

Și știe-i Dzeu ce-au făgăduit Croaților, că aceștia n'au votat. Și așa au putut alege de președinte pe omul lor, și nu a izbutit Justh. Au eșit, mi-te, biruitori. Dar e o biruință slabă, precum vedeți, și care în ori-ce zi să poate întoarce pe cealaltă dungă!

— Naționaliștii, adecă și deputații noștri, au votat pentru Justh. Căci între două rele, el e mai puțin rău. El făgăduiește macar votul universal așa cum să cade după dreptate. Dar vulpoiul de Andrassy vrea — «vot plural» (domnii lui cite 3 voturi, poporul nostru cite unul, ba nici atît!) Și deputații noștri au voit să arate pe Justh destul de tare, că cu atît mai slab iese în ochii celor din Viena uscăciunea de Andrassy!

La ziua lui Kossuth.

În săptămîna asta s'a nimerit și ziua nașterii lui Kossuth. Au mers la el de i-au gratulat de ziua numelui cei rămași cu el. Din ceilalți, ai lui Justh, care pînă nainte cu puțină vreme, erau doar și ei «supușii» lui Kossuth, nimeni nu și-a mai adus aminte de ziua lui și nu i-au trimis macar o vorbă cu doriri de sănătate, — pentru viitoarele trînteli!

*

Ce va fi?

Nu să poate prevedea încă. La Viena e voința să se încredințeze formarea de nou ministeriu lui Andrassy, în tovărășie cu Kossuth și Apponyi. Aceștia au și fost Duminică și Luni la Viena și au cerut «îngăduințe naționale» maghiare, cu care să se poată făli naintea ungarilor. Și au căpătat — lovitură în Congresul național bisericesc dela Sibiu!... Pîn'acum singura cucerire națională a lor. Pielea noastră nu-i scumpă. Tare și Viena bucuros dărabă cît o opincă de mari din ea, și le-dă dihaniilor dela Pesta să roadă, doar să mai mulcomesc în foamea lor. Dar tot așa dă de multă vreme, și iaca tot trăim! Și vom mai trăi! Ba ne-om desvolta și întări, — ori-cum s'or schimba guvernele și ori-cît de rabiști ministri vor urma încă pe urmele celor de azi!

*

Teamă de alegeri.

Să vorbea mai zilele trecute că ar putea să urmeze alegeri nouă. Dar să pare că de alegeri nouă are teamă și guvernul și Viena! Căci acum să vorbește tot mai puțin despre ele. Par'că să așteaptă vremi mai bune, cînd tabăra lui Justh să se destrame cumva ori să-și peardă din puterea care o are azi. Că o latră rău toate potăile guvernului. Aproape toate foile maghiare li sar în cap și — țîn cu Kossuth cel vîrît sub pulpana lui Andrassy!..

UNELE—ALTELE

Pe drumul Orăzii! Sub acest titlu cetim în „Tribuna“ dela 14 Nov: Fostul nostru redactor responsabil d. Constantin Savu, a plecat azi la Oradea-mare, pentru a fi ascultat într'unul din numeroasele procese în cursul cărora împotriva d. sale.

Luni pleacă d. Sever Bocu, citat la Oradea pentru a i-se unifica cele două osinde: 2 luni temniță ordinară și 14 zile temniță de stat. (Va căpăta tot arest ordinar).

Azi unul, mâne altul, pelerinajul e neîntrerupt.

Nu sunt legi de două feluri?

Ziarul »Bud. Hirap« dela 12 Nov. vorbind despre spargerea dintre koșutiști, ajunge a face, pe coloana a treia a paginei prime, următoarele filosofări despre dreptul celor-ce să țîn de koșutismul dela 1848 și cei ce țîn la rînduiala făcută la 1867:

...»Puterea noastră, dreptatea noastră este *Legea*. Iar lege nu este de două feluri! A alegé între legi, nu să poatel Ori că e sfîntă legea, și atunci *toate* legile-'s sfînte. Dacă o respingem pe una, *le clătînim pe toate!* Și dacă noi alegem între ele, nu putem oprî nici pe altul să aleagă!«

Ce frumos știu acești oameni vorbi cînd e să-și apere dreptul lor înscris în cutare lege. Și cu ce obrăznicie își întorc ei legea pe dos și spun, că: „nu poate fi îndeplinită“ cutare lege, dacă aceea ne dă bunăoară și nouă nemaghiarilor oare-care dreptate!

Pentru ei să fie toate legile sfînte. Față de noi însă, legea e voința, adecă *voinicia* lor!

Farisei și vameși ce ați vrednici biciul lui Christos!

*

Bancă mare în Cernăuți!

Zvonul ce să dase și apoi să dezmințise, că adecă să va întemeia în Cernăuți (Bucovina) o bancă românească foarte mare, care să poată da apoi altor bănci mai mici din Monarchie împrumuturi nu așa scumpe, — să adeverește totuși.

Dnii General Alexandru Lupu din Viena, Dr. Sterie Ciurcu și Nic. cavalier de Flondor au primit dreptul de a fonda în Cernăuți o bancă mare sub numirea de „Banca centrală română“. Ea va ocroti îndeosebi băncile sătești din Bucovina, dar și băncile românești din alte părți ale hotarelor locuite de Români. Iși va începe lucrarea dintr'una cu un capital de *trei milioane* coroane. Va avea și în Viena o filială pentru ținuturile cărora le e mai aproape Viena. —

Bună veste!

*

Dela Slovaci.

Simbăta trecută s'a pertractat la Pojun un mare proces contra mai multor țărani slovaci din Hochstetten, pentru „așitare“, pentru că la o petrecere din vară, dela de Reuniunea pompierilor (focarilor), mai mulți țărani slovaci și-au împodobit peptul cu tricolorul slav (alb-roșu-albastru) și au cîntat pe »Deșteaptă-te Române« al lor, pe »Hei Slovane! Notarul renegat din sat i-a provocat pe țărani să lapede tricolorul slav. Ei n'au vrut. De aci procesul contra 18 țărani. Încheerea? Mai sunteți dornici a o ști? O ghiciți cu toții. Doar și pe-acolo 'i tot Cluj! Iacă-o totuși:

Zecé din țărani au fost osîndiți dela 2 săptămîni arest de stat pînă la 2 luni, doi înși la cite 3 luni închisoare, iar alți doi înși, ca, mi-te, vătavi ai celorlalți, la cite 6 luni! Aceștia sunt frații Vendelin și Simion Vâlcec.

Și incolo e plin de Slovaci, cit cărturari, cit țărani, prin temnițele dela Seghedin și Vaț, ca osîndiți politici. Chiar ca la noi. Uneori și mai șil!

*

De-ale lui Burdea!

Săracii noștri frați din graniță! Pe ce mîni de „conducători“ au ajuns! Cum își bate joc de ei un om fără Dzeu și fără simț ca Burdea, vindutul guvernului!

Cetim prin foi că de curînd s'a dat folosinței noua casă zidită pe un loc, pe care l'a dăruit Comunitatea de avere a fraților grănițeri, fericită de Burdea ca președinte, — și doar e loc în preț de 6000 cor! S'a dat de pomană — comitatului! Că bieții Români a căror avere este averea comunității, mai n'ar fi avut alte trebuințe culturale ori economice, pentru cari să se arunce miile!.

Iti plac spicuirile din istoria nemului pe care le cetești la „Pagini alese“ ce să urmează într'una în „Foaia Interesantă“?

Așa credem că nu este cetitor care să nu iubească aceste spicuiuri în istorie! Că ele îți înalță sufletul dîndu-ți povestea vitejiei străbune!

Dacă îți plac acestea, tot așa are să-ți placă „Calendarul Național“ pe 1910, scos de redacția foilor noastre, căci și în acel Calendar să află două foarte bine alese pagini istorice: una despre minunata vitejie alui Paul Chinezul vestitul erou bîndean, care a zdrobit pe Turci pe Cîmpul-Pâni (lîngă Orăștie) mîntuind din gura morții pe Ungurii, Sașii și Săcuii lui Băthory!

Istoricii unguri să fâlesc cu această biruință ca fiind una a Ungurilor, — „Calendarul Național“ pe 1910 o vădește însă ca pe o mare bravură a brațelor române!

E vrednică a o ceti tot poporul, mai ales tineretul nostru care știe carte! Și numai pentru aceasta una schiță, ar fi vrednic acest Calendar a fi cumpărat de fiecare român cetitor, și ținut cu fală pe masa sa!

Dar foarte interesantă e apoi schița istorică scoasă din istoria lumii: Mergerea lui Napoleon cel mare în Rusia cu 600 de mii de oșteni, zguduitoria lui nenorocire în acea mare întreprindere războinică și sosirea lui aceea înfrînt, zdrobit, perdut! După aceea a urmat căderea lui deplină!

Și la una și la alta din schițe, e dat cite un chip interesant.

Afară de acestea multime de alte chipuri bine alese, și istorioare interesante și poezii naționale găsești în acest bun Călîndar!

Cei-ce iau mai multe spre a le vinde altora, le capătă tare ieftine, — căci foile noastre care-l scot nu rînesc la cel. cîștig prin el, ci a înrîuri în bine asupra sufletelor celor ce l'or cumpăra și ceti!

(Cetiți anunțul lui cu prețurile, în „Libertatea“ și în alte foi).

Pactul, — abzis.

Sărman popor român, cum te mai pîndeșc toți din toate părțile să te fericească!...

Ministrii din Pesta au grijă deosebită, ca să nu treacă bine o zi, o săptămînă, o lună, o!, o lună e prea mult, ca tu să nu simți că trăiești sub ferici-toarea lor oblăduire, care te știe înfunda cu — ghionturi în coaste, colea în preajma inimii!...

Dar dacă loviturile acestea ar veni numai din mînilor lor, ai mai avea par'că puțință a-ți îndrepta toată privirea în spre zările pe care ei le întunecă.

Durere și în jurul tău mai apropiat, tu ai de a sta mereu cu ochii în patru, că și vecinii tăi cei mai nemijlociți, par'că nu au alt lucru, decît să se gîndească și să iscodească feluri și modruri, cari de cari mai „istete”, de a-ți face cite-o boro-boată...

Iacă-ne noi aci în Orăștie. Ne-am silit, pe cit e omenește cu puțință, să trăim bine cu concetățenii aștia ai noștri Sași și Unguri. Conducătorii noștri au intrat la înțeles cu ai lor și au încheiat, nainte cu mulți ani, „pact”, învoială bună, ca să fie cele trei neamuri aci trăitoare de pildă și altor orașe, și altor colțuri de țară, că pot trăi unii de alții, că încap unii lângă alții, că nu e nimic mai frumos, ca a trăi ca frații împreună!

Orăștia putea fi arătată ca pildă viuă și altor cetăți cu locuitori de limbi mestecate, — că bine încape aci Ungurul lângă Român, Românul lângă Sas și toți trei lângă olaltă.

Duhul necurat însă a sădit simțămîntul urit al pizmei în unele inimi ale unor concetățeni ai noștri, și după zeci de ani de bună viețuire împreună, ei au început a nu vedea cu ochi buni dezvoltarea noastră a Românilor, alătura cu ei. Deși dezvoltarea noastră e numai naturală, firească, cinstită, care crește așa firească, cum crește stejarul din pămînt lângă alt arbore oare-care vecin cu el, fie acela și el stejar, ori fie carpin ori plop lung în picioare.

Urmarea?

Am descris-o în articli noștri din lunile trecute de sub titlul „Dragii noștri Sași”, unde am arătat, cum îndeosebi pe urma necredinței acestor concetățeni ai noștri, Românii să văzură de-odată stînd în față nu cu soții și vecinii buni de până ieri, ci cu niște streini cari să aruncă cu necinste asupra bucăturii ce i-se cade

Românului din partea înainte împărțită! Ne luară ei, Sașii, postul nostru dela oraș, bucătura omului nostru, și o puseră fără rușine în gura unui căpătuit al lor!

Am spus atunci ce va urma. Românii nu vor mai putea sta pe temeiul „pactului” ce-l încheiaseră pe vremi cu Sașii și Ungurii, — ci vor trebui să lapede dela sine acest pact, ca pe un contract deși iscălit de aceia în ordine, dar' necinstit de ei în o clipă de urită lăcomie!

Faptul acesta a urmat.

Clubul român orășenesc n'a voit să aducă atunci îndată hotărîrea sa de acest fel, ca să nu să zică cumva, că o face în pripa supărării clipei, ci au lăsat de au trecut luni de zile, ca ori-ce supărare să se domolească, să piară, și apoi să se întrebe fiecare liniștit, de mai e de ținut la „pactul” încheiat cu scumpii noștri concetățeni ori nu?

Și s'au adunat membri clubului românesc Marti în 16 Nov. n. la sfat, și hotărîrea lor a tuturor a fost, dintr'un glas: pactul să se abzică, contractul acesta necinstit prin cea din urmă alegere mai ales de cătră Sași, să fie lăpădat dela noi, și despre asta să li-să deede știre celor două cluburi a concetățenilor sași și maghiari.

Cit de mult am fi dorit să rămână Orăștia la vechiul ei bun renume: că ea e orașul în care, ținînd Sașii cumpăna dreptății între locuitori, trăesc în pace frumoasă cele trei națiuni!

Dar asta nu să mai poate. Sașii și-au lăpădat frumosul rol ce aveau.

Noi nu-i putem sili a fi mai buni decum sunt!

Noi nu vom putea fi opăciți în dezvoltarea noastră firească. Ei însă vor simți mai mult decît cred, greul zilelor ce și-au așternut. Că cu amară umilire, cu tirire chiar, naintea Ungurilor, vor putea numai să-și mai aibă și partea cită o mai au! Fiecare bucată folosită, vor trebui s'o plătească cu frînturi din mindria sufletului lor!

Iar alegere la Caransebeș.

După-ce prea curiosul părinte Archimandrit Musta ales de Episcop în locul regretatului Popea, n'a fost întărit de cătră Maestatea Sa, la întrepunerea guvernului din Pesta, și după-ce nici alegerea părintelui Dr. Traian Badescu nu fu întărită, — konzistorul diecezan dela Caran-

sebeș a statorit ca zi pentru a treia alegere, ziua de 4 Decembre n. (21 Nov. v.)

Deputații sinodali dela Caransebeș sunt puși iar în fața unei grele cumpăne! Adecă acolo unde stările sunt regulate și oamenii la loc, nici o grea cumpănă. Tot omul bun își știe drumul său. Dar în dieceza nenorocită a Caransebeșului nu avem nici stările regulate nici pe toți oamenii la locul lor! Că aci și-a virit satana codița, luînd potroz de om ca oamenii, ba bătîndu-să în pept că el e mai sfînt ca sfîntii în care cred creștinii!.. Vinzătorii de neam și de biserică Burdea și Ionescu, au aruncat mrejele lor cu măslicul grăunțelor din sacul Apponyi — Andrassy, și au izbutit a cîștiga pentru sineși peste a treia parte a părinților cari au scaune în Sinodul bisericeii!

Nu să gîndesc acei „părinți” deputați sinodali, ce lucru primejdios săvîrșesc pentru biserică ce i-a încredințat să-i fie și ei sfetnici și diriguitori sortii.

Și nu să gîndesc cită lipsă de bărbăție, de vrednicie, este în purtarea lor.

De ar fi în acei oameni numai un pic de mindrie de neam și de sfînta ținere la cîntea legii lor, — apoi acum, că guvernul a nimicit de 2 ori alegerea sinodului lor, ar trebui să fie și ei cuprinși de scîrbă pentru atita volnicie și să zică: dacă până acum am fost de altă părere față de partidul mai mare și am votat cu un om care ar fi fost mai pe placul ministrului, — acum cînd vedem că e chiar bătae de joc ce el face cu votul Sinodului, întrupat în votul majorității din el, — acum vedem că stăm în fața unei primejdii pentru drepturile acestui Sinod, care țare să se îndrepteze totuși după inima și judecata sa iar nu după cum trage ministrul cu sprînceana, — și acum vedem că e de neapărată trebuință să fim pe viitor toți în o singură tabără! Că alfel ne vor judeca și oșindi urmașii, că din vina votului nostru, a celor mai puțini, a ajuns așa căznit însuși Sinodul nostru, sfatul liberal al bisericeii.

Așa ar trebui să judece azi și aceia, cari, la șoapta lui Burdea și Ionescu, au mers contra majorității din sinod. Pe viitor ar trebui să treacă și ei în partea acelei majorități.

Dar unde, Doamne, să aștepti atita luminată iubire de neam și de biserică dela slugoi ca Burdea și dela cei-ce dau din cap naintea lui!..

Numai Craiul românesc face dreptate!..“

Țăranul Nicolae Pârvu din comuna Șepreus, (comit. Aradului) a umblat mai mulți ani și prin România ca muncitor, și, cum, cum nu, trebuie că a venit acasă cu credința, că în România Craiul (Regele) face dreptate celor ce ajung cu plîsoare până la treptele tronului, și știind pe Regele lor iubitor de dreptate și făcător de dreptate, apoi judecătorii din țară să silesc a face judecățile cit mai drepte, ca să nu ajungă a fi nimicite de Regele cel drept, de-o mers ponoslu asupra nedreptății lor la tronul lui!

Destul că venind omul nostru de curînd iară acasă, avînd ceva daraveră pe la notarul său, tare i-s'a părut lui strîmbă dreptatea pe care i-a făcut-o acest deregător, deși după născare era român și acela. Și omul cătrănit s'a scăpat de-a zis:

„In Țara asta ungu-rească nu-i dreptate pentru omul sărac!.. Numai craiul românesc face dreptate!..“

Notarul (mi-te Român!) a făcut arătare asupra omului năcăjit și tribunalul i-a dat 1 lună de arest de stat pentru vorba asta a lui. L'a pus păcatele de a recurat la tablă, și tabla i-a urcat pedeapsa la 2 luni.

Prin 9 Novembre pe cine vedeai înaintînd pe drumul Seghedinului? Pe țăranul român Pârvu dela Șepreus, pentru a-și începe în 10 Nov. închisoarea de 2 luni pentru-că a spus, că: „In Ungaria nu-i dreptate pentru omul sărac!” și că „Numai craiul românesc face dreptate!.. — lucruri pe care el dacă le simte și le crede, uite, în Ungaria asta „liberă”, nu-i iertat să le spună în gură mare, că-l înghite temnița!

Desp. Orăștie al „Asociațiunii” pentru Șaguna.

Urmind șirul de ieșiri în comune pentru a aduce poporului cit mai pe larg și bine amintite de viața și faptele lui Șaguna, întiul președinte al „Asociațiunii”, — trimișii dăspărțămîntului Orăștie au fost Dumineca trecută în comuna vecină Vaidci.

După slujba Dumnezeiască, dl preot Zah. Tilicea, a spus poporului adunat în biserică gr.-or. — unde venise și o parte

din poporeni gr.-cat. pentru adunare, că ce adunare e aceasta și roagă pe oameni a da ascultare celor ce li-să vor spune și a învăța din ele ce e de învățat.

Dl Petru Manole își ceșteste apoi schița dsale despre vi-ațași faptele lui Șaguna, arătând toate părțile mai luminoase ale marelui lui vieți. Faptele lui sunt mai grăitoare ca ori-ce alt îndemn, ca ori-ce altă chemare. Dl Manole a știut alege pe cele cu graiu mai frumos!

Părintele I. Moța trăge apoi învățături din faptele marelui bărbat înșirate de dl Manole. Arată că între împrejurările grele ale vieții noastre, mai mult ca ori-când avem lipsă să ne căutăm întărire sufletească în viața sfinților și a bărbaților mari. Arată strălucite pilde de lăpădare de sine pentru credința sa a Sfântului Dimitrie, fost guvernor al capului de răsarit al Împărăției romane, și apoi strălucita pildă de jertfire a muncii întregii sale vieți pentru biserică și neam alui Șaguna, — și stăruie potrivit a-i urma și noi în nevoile vieții noastre, cum e și la Vaidei lipsă de jertfire pentru a mintui școala!..

Frumoasele îndrumări au fost ascultate cu drag și primite cu bine de poporul de față.

La urmă s'au împărțit chipuri de-a lui Șaguna între bărbați, iar pentru femei mai multe albumuri de cusături, caetele mici ale d-șoarei Minerva Cosma.

Așa ne rămâne părerea, că aceste ieșiri între popor cu prelegeri de-ale Asociațiunii, sunt de netăgăduit folos.

Goreșpondență.

Mercurea, Nov. 1909.

Despărțământul Mercurea al „Asociațiunii” și-a ținut adunarea anuală Duminecă, în 7 Nov., în comuna Vingard.

Membrii comitetului și ceilalți oaspeți veniți dinspre Mercurea au fost întâmpinați afară din comună, de preotul local dl Pompiliu Predoyiciu, în fruntea unui frumos bänderiu de călăreți și trăsuri, cari i-a însoțit până la școala gr.-or., unde era ales locul pentru ținerea adunării.

Fiind sala școlii plină de public, mai ales popor, președintele despărțământului dl A. S. Păcurariu, protoprezbiter în Mercurea, a deschis adunarea și a pus la ordinea zilei obiectele din program între cari două disertații populare: una de Nicolae Simulescu, cassar de bancă în Mercurea, despre *palma beției*, și urmările ei, și alta de Dumitru Ivan, inv. în Apoldul de sus, despre noua cultură a viei.

Tot în această adunare sau făcut și unele schimbări în comitetul despărțământului. În locul fostului cassar de pânăci, dl D. Vulcu, care prin alegerea sa de cassar consistorial, a părăsit cercul, a fost ales dl Dr. Nicolae Schiau, adv., iar deoare-ce prin alegerea acestuia a rămas vacant postul de secretar, ca secretar a fost ales dl Octavian Sglimbea, nou alesul director al „Cassei de păstrare în Mercurea.

La propunerea vicepreședintelui desp. dl Dr. George Măcelariu, avocat, adunarea a hotărât a propune comitetului central al Asociațiunii, ca călindarul poporal proiectat să se dea în mod gratuit numai membrilor ordinari și celor cari solvesc taxă de membrii ajutători de cel puțin 5 cor. la an.

Sfârșită ordinea de zi, președintele prin o vorbire plină de sfaturi bune la adresa poporului, încheie adunarea.

Acesteia i-a urmat banchet în localul școlii unde s'au ținut diferite vorbiri izvorite din inimă bune.

Sară s'a ținut și o petrecere cu joc cercetată de străini mai bine ca adunarea.

Siminic.

Cum să zviră la noi miile pentru drăguții de Săcui!

Guvernul fericitei acesteia de țări, nu mai știe ce să facă cu banii! S'a pus să cumpere — oameni! Iar fiindcă altă viță-porodită nu să mai vinde, — s'a pus să cumpere pui de Săcui!

Să află prin Moldova câteva sate cu Unguri. Ungurii pe-acolo au drept să-și țină școlile lor, cu limba lor, ca aici pe pustă, că nu le face nimeni nici o supărare pentru asta.

Ministrii din Pesta însă, văzind că prea sporește slab nația asta vestită alui Tuhutum, s'au pus să caute pui de unguri pe unde numai s'ar găsi prin țări străine și pe aceia să-i facă să vie napoi în Ungaria, că aci o să-i poarte pe palme, o să-i scalde în miere, numai să tragă și ei la număr!, să „sporească nația”.

Așa au dat și de 3 sate prin Moldova, în care sunt familii ungurești-săcuesti număroase. Și s'au pus să cumpere dela aceia copiii, spre a-i aduce și sădească aici prin Ardeal printre Români.

Zilele trecute au sosit 28 de copii de aceștia din România. Ei vor fi așezați prin internate (azile de copii pe lângă școli) și crescuți pe lângă cheltuiala statului timp de 8 ani de zile, în Cluj și Tirgul-Murășului, etc.

S'a făcut socoteală, că în

cit îi vin statului cei 28 pui de Săcui și creșterea lor, — și a ieșit, că il vor costa pe stat nu mai puțin ca **80.000 cor!**

Frumoasă gospodărie de stat, nu-i vorbă! Că aici în lăuntru țării nu avem destui cari ar vrednici ajutor! Că aici n'avem foști soldați cari au venit schilăviți dela miliție și s'au nenorocit pe viață în slujbă pentru țară și stau fără mai nici un ajutor dela scumpa țară! Față de atari fii ai țării n'avem bani să-i miluim mai altfel ca pe cerșitori! Și uite pentru drăguții pui de cuc, cum să găsesc de ușor zecile de mii!..

NOUȚĂȚI

Convenirea socială

Împreună cu Concert și dans, ce să va arangia în favorul „Atelierului de țesătorie din Orăștie” al „Reuniunii fem. rom. din com. Hunedoara”, să va ținea Sămbătă, în 27 Noembrie în Orăștie, în sala mare a hotelului „Transsylvania”. Inceputul precis la 7½ oare seara.

Prețul de intrare: O loge 10 cor. Locul I. 3 cor. Locul II. 2 cor. Locul III. 1-20 cor. Loc de stat 1 cor. Galerie 40 bani.

Bilete să vînd înainte în prăvălia dlui Ioan Lăzăroiu (piața mare) — și seara la cassă.

Program: 1. *Port național*, conferință de dna Victoria Dr. Erdelyi, 2. „*Resunetul Ardealului*”, cor mixt cu solo, de I. Vidu, cîntat de corul „Reuniunii române de cîntări din Orăștie Dirigent dl I. Branga. 3. a) „*Musica proibita*”, de Castaldon. b) „*Codrule*”, poezia de M. Eminescu, muzica de Aurel Eliade, solo, de dna Berta Stahlberger-Stochert. 4. „*Maestri și plugari*”, cuvinte de A. Barseanu, cor mixt, de H. Kirchner. 5. „*Regina Ostrogoților*”, poezie de G. Coșbuc, declamată de dna Veturia I. Lăpădatu. 6. „*Hora*”, cor mixt de G. Dima. Corul Reuniunii.

— În pauză, tombolă. —

Cununie. Dl Iuliu M. Montani, membru intern în redacția „Tribunei” din Arad și d-șoara *Leontina Belu* din Radna, — își vestesc cununia lor religioasă, care să va sârba Duminecă în 21 Nov. n. 1909 în biserica gr.-or. rom. din Radna. Trimitem sincere felicitări.

Ne vine statul major (stabul) regimentului 64, acasă. De vre o 15 ani statul major al Regimentului nostru de casă Nr. 64 de infanterie, s'a strămutat din Orăștie, și cu el muzica, citva timp la Viena, apoi la Tirgul-Murășului.

La primăvară făcîndu-să iar mai multe schimbări de garnizoane la trupe, a venit rindul statului major al regimentului nostru de casă,

să vie iar napoi la Orăștie, și va veni, și cu el să va întoarce iar în orașul nostru și muzica militară a regimentului. Vor fi aci 2 bataioane din regiment, iar cite un bataillon în Abrud și Trebinje (Bosnia). Bataillonul de vînători Nr. 28 azi aflător în Orăștie să va duce la Cuvin (în com. Timișului).

Alte schimbări de trupe din un oraș în altul puse în vedere pe primăvară sunt: Două bataioane dela regimentul de infanterie Nr. 2 vor trece dela Sibiu la Brașov. — Dela regimentul de inf. Nr. 31: un batalion dela Bălgrad (Alba-Iulia) și altul dela Abrud vor trece la Sibiu, un alt batalion la Mostar. — Din reg. de inf. Nr. 50: două bataioane trec dela Brașov la Bălgrad, un batalion dela Făgăraș la Mostar.

Alegerea de protopop gr.-or. la Iliia, în locul dlui G. Oprea, retras din oficiu din pricină de morb, — e pusă pe ziua de Joi în 19 Noembrie st. v. (2 Dec. n.) Comisar consistorial la alegere e numit dl asesor consistorial *Mateiu Voileanu*.

Săraca Casina română din Cluj! Primim din Cluj invitarea, pe care o fac tinerii universitari români la o petrecere cu joc pe 25 Nov. Invitarea e următoarea:

— Universitarii Români din Cluj invită la Petrecerea cu dans ce o arangiază în sala dela „Hotel Central”, în 25 Noembrie n. 1909. *Venitul curat e destinat pentru Casina română din loc!*

Adecă au ajuns tinerii universitari să iee ei sub scutul lor Casina română din Cluj și să dea petreceri dela cari de-o rămînea ceva, să ajutare și biata casină, ca să aibă din ce-și abona o foaie două, pe care să le cetească macar tinerii ce mai cercetează acest local... Mai anii trecuți știm că ne scriau tinerii să trimitem și noi foaia la casină că o plătesc ei prin colecte între ei, cum plătesc și alte foi pentru aceeași casină. Acum să vede că vreau să-și ajute prin petrecere.

De-ar fi vorbă de o... „bancă”, cum s'ar mai îmbulzi domniile cei mulți și mari din Cluj în jurul ei, ba ce mai drăguțe de trînteli și-ai da, că a cui să fie stăpînirea peste așezămînt, — dar dacă e numai casină, care nu plătește marce de prezentă pentru-că o cauți, — apoi număroasa inteligență clujană nu face nici macar atita, că: să o înzestreză cu de toate: cu foi, cu cărți, cu luminat și încălzit, cu tot ce să recere în un local ca acesta, și s'o lase folosinței tinerimei macar! — Floare-albastră, floare-albastră, totuși este trist în lume... printre Români!

Logodnă. Dșoara Aurelia Comănicu și dl Aurel Călniceanu, asesor-controlor consistorial în Arad, Logodiți.

Dela conte — la plugar român!.. Bravul țaran român din Saravale, (In Bănat) a cumpărat moșia contelui ungar Gyulai, cu casă, cu grădini, cu tot de pe ea. Isac Oarșă e numele harnicului bănațan.

Balon în mare! Din Fiume să vestește că lângă insula Arbe s'a văzut un mare balon căzut în mare, plutind umflat pe ea. Călătorii nicăiri. Poate s'au înecat, poate au căzut aiurea și apoi balonul s'a perdut pe ape...

Cununie. Dl Dumitru Baciu și dăoara Leontina Mihălițian vestesc sărberea religioasă a cununiei lor, Duminecă, în 8/21 Noemvrie în biserica gr.-cath. din Slimnic.

Aviz! Onorații cetitori ai „Revistei politice și literare“ sunt înștiințați, că numărul 8, de pe luna Novembre, în lipsa directorului ei, va apare numai la sfârșitul acestei luni odată cu numărul pe luna Decemvrie. Blaj, în Novembre 1909. Redacția „Revistei politice și literare“.

Marte. Alexandru Bene, preposit capitular în Gherla, a încetat din viață după un morb scurt, în anul al 63-lea al etății și 35-lea al preoției, la 14 Noemvrie n. c. Fie-i țărina ușoară.

Dna Steinheil, — liberă. Aceea ce lumea aproape nu credea, s'a întâmplat la Paris: Doamna Steinheil, învinută ca fiind ori ucigașa însăși a mamei sale și a soțului său, ori cel puțin părtașă, ori punătoarea la cale a omorului prin alții, — a fost aflată de cătră jurați ca nevinovată, și pe temeiul votului lor, tribunalul n'a putut'o pedepsi cu nimica, și a lăsat'o îndată pe picior liber!

Că, ziceau jurații, nu e dovedit cu nimic nici una nici alta din învinuirile grele ce i-se fac, nu-i nici un martor, nu-i nici o mărturisire a ei, — poate fi de șeptori ucigașă, dar noi nu ne putem lua pe suflet a o fi osîndit, pe cînd poate fi și nevinovată!

Morbul „englezesc“

ruinează sănătatea copilului, dacă nu să întrebuintează grabnic un mijloc eficace, Emulziunea SCOTT cuprinde în sine toate proprietățile recerute pentru de a întări oasele și a le investi cu mușchi tari și sănătoși. Un avantaj al

Emulziunii SCOTT pe care îl apreciază și părinții este, că în urma gustului plăcut, e mulziunea este luată cu plăcere de micii pacienți. Chiar cînd copiii nu suport nici laptele,

Emulzia-SCOTT o iau fără nici o greutate.

Emulzia-SCOTT e cea mai distinsă! Prețul unei sticle orig. 2 K 50 fl.

— Să capătă în toate apotecele. —

La cumpărarea Emulziei, luați amă să aibă marca de scutur alui Scott: Pescarul!

Că, zice, mai bine să umble zece tâlhari slobozi printre lume, decît un om nevinovat să stea închis, din vina juraților ce l'au judecat!..

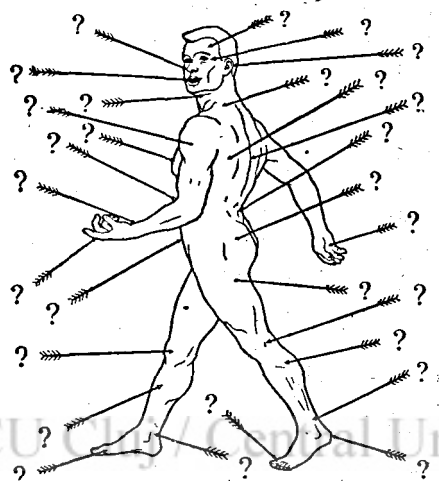
Petreckeri.

— Societatea de lectură »Inocențiu Micu Clain« a teologilor Români din Blaj invită la serata literară-muzicală, ce arangează Marți la 23 Nov. n. în sala de gimnastică a școalelor române. Venitul e destinat pentru fondul orfanotrofiului. Producții de cor și de orchestră alese!

La Grigore Mureșian din Alba-Iulia (în piață), să afle de vânzare „Libertatea“ cu aduse'e ei, precum și „Calendare Națională“ pe 1910.

Te săgetează?

(482) (Ai dureri?) 6-20

L. Fluidul Elza alui Feller e, după experiențele noastre, liniștitor de dureri, vindecător, încetează durerile; repede și sigur vindecă: reumă (spurc), slăbie de nervi, junghiuri în coaste, influența, dureri de cap, de dinți, de spate, amorțeală, durere de ochi, migrenă, și multe nepomenite aci! Fluidul Elza alui Feller e folosit cu efect fără păreche la răgușală, catar, dureri de pept și gît, și morburii din curent ori răceală. Adevărat e numai dacă pe sticlă este numele „Feller“. 12 sticle mici sau 6 mari ori 2 speciale, K 5, franco.

II. Vestim apoi, că lumea folosește cu efect distins și sigur Pilulele-Rebarbara de mînat alui Feller, contra durerilor de stomac, zgîrciuri, lipsă de poftă, arsuri de fiere, greață, amețeață, răgăeli, haemoroide și alte conturbări de mistuire. — 6 cutii franco cu 4 coroane — Să ne ferim însă de imitațiuni și să adresăm acurat așa:

Eugen V. Feller, apotecar Stubica Centrala 119 (comit. Zagrab).

O calfă și un învățacel află numai decît aplicare în prăvălia subscriului.

Învățacelul să aibă și citeva clase gimnaziale ori civile, și să știe ceva și unguerește. Să fie tînăr cu purtare bună. Nu prea bătrîn, dela 15—17 ani.

Calfă poate intra îndată în serviciu ori și peste o săptămînă.

Ioan Cutean, 502) 2-2 comerciant în Brăd. (comitatul Hunedoarei).

Un tînăr român absolvent de școalele medii, caută aplicare la moșie ori la oricare altă branșă comercială. Preferită branșa neguțătoriei de lemn. A să adresa la administrația acestei foi. (506) 2-3

„AGRICOLA“ societate economică pe acții în Hunedoara.

Subsemnata direcțiune hotărînd deschiderea unui concurs pentru ocuparea postului de al doilea

CONTABIL

în birourile institutului „Agricola“ din Hunedoara, prin prezenta invită pe cei chemați, să înainteze petițiile lor în scris, spriginite cu acte în regulă, — cel mult până în ziua de 5 Decemvrie st. n. a. c.

Să cere dela concurenți să fi isprăvit cu succes o școală comercială superioară. — Cunoștința de limbi și praxa de bancă stabilesc preferință.

Postul e de ocupat în cursul lunii Decemvrie a. c. — Salar anual: 1200 coroane și tantiema statutară și retribuția eventualelor comisii, conform regulamentelor.

Alesul va fi provizor un an, după care are drept să între ca membru la fondul de penzie. (512) 1-1

Petițiile să se adreseze la: Direcțiunea institutului „Agricola“, societate econom. pe acții, Hunedoara — Vajdahunyad.

Nr. 2242/1909 (498) 2-2

Edict de licitațiune.

Primăria comunală a comunei Kudzsir în urma deciziei finale al reprezentanței comunale a comunei Kudzsir de sub Nr. 56/1909 va da în 22 Novembre st. n. a. m, la 10 ore la casa comunală prin licitațiune publică plus oferindă în arindă pe un period de 3 ani 1910—1912 ambele mori comunale (una cu o roată și una cu 4 roate) precum și dreptul de adunat de vamă în ziua tîrgului de săptămînă.

Prețul strigării arinda de până acum, adeca ca arindă anuală:

- a) pentru moara din sus (cu o roată) 1403 cor.
- b) pentru vama de tîrg 1411 cor.
- c) pentru moara din jos (cu 4 roate) 4551 cor.

Vadiu 10% dela prețul strigării. Condițiunile de licitațiune să pot vedea în orele oficioase la cancelaria comunală a comunei Kudzsir. Kudzsir, la 3 Novembre 1909.

Primăria comunală: Procopiu Herlea, Georgiu Berian, not. com. jude.

ATENȚ!

4 perechi de ghete (păpuci) cu numai 7 cor. 50 fl.

Din cauza îngrămădirii plăților mai multor fabrici mari, am fost încredințat să desfac un mare număr de ghete (păpuci) sub prețul de fabricare! De aceea eu vînd oricui 2 perechi de păpuci bărbătești și 2 perechi pentru femei, cu șinor, de piele, galoșați, negri ori bruni, cu tălpi de piele prinse tare cu cue, foarte eleganți, fasonul cel mai nou, mărimea după număr. Toate 4 perechile costă numai 7 cor. 50 fl. (501) Le trimite cu ramburs 2-3

Exportul de ghete P. Lust, KRAKAU Nr. 225. Schimbul iertat sau și banii napoi.

(490) 4-24 2
TE SIMȚI RĂU?
Firește că ai val cu rinza, nu-ți mistue, nu-i mirare că arăți așa rău, te doare capul, n'ai apetit, îți vine acru napoi, ai zgîrciuri. Așa-i cînd n'ai scaun (mers afară) regulat, din asta să fac și hemoroile. De ori ce durere de stomac suferi, folosește îndată Tabletele-Cascadin alui Örkény și repede ți-a trece. Fumătate cutie cu cor. 1-20, cutie întregă cu cor. 2-20 capeti pe lingă ramburs numai dela: Apoteca-Apostol din Budapesta Fözsef-körut 64, (depot 91).

Casatorie. Un văduv fără copii, locuitor la sat, în etate de 54—56 ani, are stare materială și socială bună, ocupație economie de cîmp, comerț și alte întreprinderi; cu un venit suficient pentru subsistență.

Caută cunoștință de a să căsători cu o femeie, onestă fără copii, în etate până la 40 ani, care să fie sănătoasă, econoamă bună și cu știință de carte.

Dacă oferenta dispune de avere, mai multă ori mai puțină, nu să refuză, însă o inimă sinceră și fidelă din contră să pretinde. (511) 1-3

Ofertele sub titlul „Ego“ să se adreseze la administrația foii ori de acolo să se ceară adresa.

Soiul de viță, Delawre alui Nagy Gábor e singurul a cărui cultivare nu cere știință și praxă. O cultivă și cel-ce na mai văzut vițe. La fiecare trimiteră să pune și o îndrumare, gratis. Să taie, săpă și leagă, alt lucru nu cere! Nu cere stropire, altoire; floxera nu-i strică; mugurul ori vițele nu-i degeră! Rodeste pe jugăr în mijlociu 35 hectolitre și din un mugur rodese 3-4 struguri. E tare bogat roditoare și foarte nobilă. Cereți numai soiul Nagy-Gábor, singurul adevărat! Vinul de „Delawre“ alui Nagy Gábor e dulce și tare, trece îndoit cît alte vinuri. De gustare trimite pentru 1 coroană ori-cui 1 sticlă. Trimite ori-și-cui — care imi dă adresa sa, — catalogul meu mare, ilustrat, francat și gratuit, cu descrierea viței și fotografiile ei în color. Cere acest catalog instructiv, care dă îndrumări pentru altoi de viță și pentru punerea de promenade de viță (în jurul cărărilor ori prin curtea casei), — dela: Nagy Gábor, mare proprietar de vii în Koly, cu stație de postă telegraf și telefon. Scrie românește, ungrește, nemțește sîrbește ori croatește.

Căsatorie. O fată tineră și cultă, econoamă bună de casă, avînd și zestre de 3—4000 cor., ar dori cunoștința unui teolog gr.-ort. român, care ar voi să se fericească așezîndu-să în o parohie cu un venit curat de 1200 cor., lemne de foc după trebuință, și mai multe. Caută cunoștința pe această cale.

Doritorii a face cunoștință, să-și dee adresa la administrația acestei foi, care o va trimite anunțatorului. (510) 1-3

„CRIȘANA“

instituit de credit și de economii, societate pe acții în Brad.

== Filială în Hălmagiu. ==

Anul fondării 1890.

Capital social . . . . . 200.000 cor.
Fonduri proprii peste . 150.000 cor.
Depuneri peste . . . . . 1 milion cor.

Primește depuneri spre fructificare cu 5%. Darea după interese o plătește institutul. Să replătesc, după starea cassei, sume cit de mari și fără abdicere și fără a să computa porto la retrimetere. La dorință, să trimet cecuri postale, prin cari expediția banilor la bancă să face fără spese.

Acoardă împrumuturi pe cambii, cambii cu acoperire ipotecară, obligațiuni și pe efecte, în condițiuni favorabile. — Împrumuturi urgente de ori-ce natură să rezolvează încă în ziua în care să cer.

Informațiuni mai detaliate să dau bucuros.

(513) 1—10

Direcțiunea.

CAUT

un băiat cu știință de carte, cunoscător de limbile română, nemțască și ungurească, macar pe cit e cu putință, care să slujească ca

băiat vânzător în boltă.

Poate fi și o fată!

Să fie de vîrstă dela 12 ani în sus. Fiindcă rămîne adeseori lăsat singur în prăvălie, — părinții trebuie să pună ceva cauție pentru el.

Plată bună! Slujbă sigură!

Doritorii, să scrie la foaie, care le dă adresa negustorului ce caută astfel de băiat ori fată! (494) 3—3

HOTEL

Să vinde din mână liberă în o comună din com. Carași-Severin, un

(499) 2—2

birt mare (Hotel)

cu licență, avînd comuna gară de linie ferată și sediul cercului cu oficiile, tîrg de săptămînă și 4 tîrguri mari. — Zidirea e numai de 8 ani clădită, cu 11 încăperi, unde este și Casina oficianților. Are ghetărie, grădina frumoasă, cu glărie mare. Frontul (lungimea) zidirii este de 52 metri. Ar fi foarte potrivit pentru cumpărător ca singur să-l conducă, și poate a-și forma acolo și o economie frumoasă. Proprietarul de acum capătă chirie anuală 1400 coroane. — Doritorii să trimită scrisorile lor la administrație, care le va înainta proprietarului.

„Matca“, inst. de credit în Cebea.

Aviz.

Prin aceasta să aduce la cunoștința on. publică că „Matca“, instituit de economii și credit, societate pe acții în Cebea, își începe activitatea cu 3 Nov. st. n. a. c.

Primește depuneri spre fructificare cu 6%; darea după depuneri o plătește direcțiunea.

Acoardă împrumuturi personale, cambiale și ipotecare.

(505) 2—2

Direcțiunea.

Un tinăr român absolvent de 7. clase gimnaziale, caută aplicare în cancelarie advocațională! Praxă în această carieră de 3 ani. A se adresa la administrațiunea acestei foi. (506) 2—2

Ai grijă!

Dacă tu șezi, te doare peptul, ai flegmă, năi poftă de mîncare, așuzi noaptea, ești slab, obosit, — că astea-s presemne boalei de plămîni. Nu te negrijii, adu-ți sîrumpul de teiu alui Örkény, care liniștește tusa, încetează scuipatul de sînge, topește flegma, face apetit, sporește greutatea trupului. Sticlă de probă 3 cor., sticlă mare 5 cor., 3 sticle mari franco 15 cor. Cere numai la Apoteca Apostol, Budapest, Főszef-körut 64, dep. 91.

Candidat de avocat.

În cancelaria subscrisului află aplicare momentană un candidat de avocat. — Reflectantul poate fi și începător. Reflectanții să se adreseze de adreptul la subscrisul

Dr. Stefan Rozvan,
advocat
(493) 3—3.
în *Ili*a (Marosillye).

Cea mai fină RACHIE și mai bună

de conimă și de drojdii, de 20 și 21 grade, și de 18 gr., să află de vânzare în comuna Măderat (Magyarad, Arad megye), la un proprietar de vii.
La cine? Vă spune administrația foii! (504) 2—3.

La NAGYENYED
Com. Alsófehér

să adresează, cine dorește și a procura varietăți autentice de

Pomi roditori
arbori pentru alee, plante de ornament, conifere, plante de împrejmuire, fructe cu boabe, pueți, etc.

Vite altoite
(calltate superioară)
viță europeană, și americană, cu și fără rădăcini

FISCHER & CO.
Pomi viticulturii

Catalog instructiv la cerere gratuit!

Cărți ieftine pentru popor. Să pot comanda dela: Tipografia „AURORA“ A. TODORAN, Gherla—Szamosujvár.

- »Amintiri din Grecia«, de Teodor Bulcu, cu preț foarte redus . K 0-30
- »Bocete«, adecă cîntări la morți, de I. Pop-Reteganul . . . . . K 0-80
- »Buchetul«, monolog comic, de Eva . . . . . K 0-30
- »Cabalistica«, carte de noroc . . . . . K 0-24
- »Cartea Sf. Antoniu de Padua, cu rugăciuni pe 9 Marti« . . . . . K 0-30
- »Cartea plugarilor sau povestiri economice despre grădinarit etc.« K 0-50
- »Chiuituri de cari strigă feciorii în joc« . . . . . K 0-40
- »125 chiuituri de cari strigă feciorii în joc« . . . . . K 0-24
- »Codrean, craiul codrului« . . . . . K 0-16
- »Dialogul țiganului cu sf. Petru la poarta raiului«, de A. Boca . K 0-50
- »Doine, lacrimi și suspine«, de A. Boca . . . . . K 0-16
- »Felicitări în proză și poezie«, de G. Simu . . . . . K 0-40
- »Gruia lui Novac« . . . . . K 0-20
- »Horia lui Pinteza Viteazul« . . . . . K 0-12
- »Impărăția țiganilor pe vârful unui plop« . . . . . K 0-16
- »Jocul sătenilor români« . . . . . K 0-16
- »Leonat cel tinăr«, istorie în versuri . . . . . K 0-20
- »Lira Sionului sau cîntarea sărbătorilor« . . . . . K 0-50
- »Minunile P. C. Vergure Maria« . . . . . K 0-30
- »Nopti de iarnă«, novele de G. Simu . . . . . K 1-20
- »Novele«, de Vasiliu Ranta Buticescu . . . . . K 1—
- »Nu mă uita«, versuri funebre și iertăciuni . . . . . K 0-50
- »Patimile Dlui nostru Isus Christosd . . . . . K 0-30
- »Pămîntul feciților și milosteniile pentru cei morți« . . . . . K 0-30
- »Povestiri evlavioase sau viața Sfinților . . . . . K 0-30
- »Pilde și sfaturi pentru popor«, de I. Pop-Reteganul . . . . . K 0-60
- »Românul în sat și la oaste« . . . . . K 0-30
- »Sfaturi de aur sau calea cătră fericire«, de A. Boca . . . . . K 0-50
- »Sf. Antoniu de Padua« . . . . . K 0-20
- »Starostele, adecă datini dela nunțile Românilor« . . . . . K 0-30
- »Sfîrșitul lumii« . . . . . K 0-16
- »Trandafiri și vioarele«, poezii populare de I. Pop-Reteganul . . . . . K 0-60

(507) 1—6 **Cărți de rugăciuni:**
»Icoana sufletului«, carte de rug. și cînt., de V. Păcaș, frumos legată K 1—
»Mărgăritarul sufletesc«, carte de rugăciuni și cîntări „ „ „ K 1—
»Micul Mărgăritar sufletesc«, carte de rug. „ „ „ K 0-44
»Mintuirea sufletului«, carte de rugăciuni „ „ „ K 0-80

Catalog peste toate edițiunile noastre să trimitte gratis și franco ori-cui cere.

A să adresa la: Tipografia „Aurora“ A. Todoran, Szamosujvár.

Nimeni care suferă de vătămătură!
amputați (cu piciorul tăiat) ori strîmb crescuți etc., înainte de a-și procura cele de lipsă pentru: bandagiu, picioare măstrite, corsete ortopedice, îndreptător de trup, mașini de mers și șezut, legători de pantece, — etc. să ceară catalogul cel cu 3000 chipuri și îndrumările de lipsă și prețurile, care îl trimite gratis-franco

J. KELETI
fabricant de obiecte chirurgicale și de bandagiu din gumi
Budapest, IV. Koronaherzeg-u. 17

(479) 6—12

ATENȚIUNE proprietarilor de vii din Ardeal!

Cel mai potrivit izvor pentru cumpărarea viței de vie americană altoită, cu rădăcină, e la pepinaria Domeniului românesc din Bobâlna (lângă Orăștie), proprietatea dlui dep. **Dr. Aurel Vlad.**

Altoii sunt splendid dezvoltăți și deprinși cu clima noastră ardelenască. — Să afle de vânzare următoarele specii distinse:

Specii de vin albe:

Rissling Italian	clasa I. pe Rip Port	1000 buc.	200 cor.
Feteasca (Erdélyi Leányka)	» » » » » »	» »	200 »
Ezerjő	» » » » » »	» »	200 »
Furmint sau Schmiger	» » » » » »	» »	200 »
Lampău (Musztos fehér)	» » » » » »	» »	200 »
Rulender	» » » » » »	» »	200 »
Jordovan sau Gornisch	» » » » » »	» »	220 »
Grasă	» » » » » »	» »	220 »
Specii mestecate	» » » » » »	» »	180 »

Specii de vin și de masă:

Chasla Blanc	clasa I. pe Rip Port	1000 buc.	220 cor.
Chasla Ruge	» » » » » »	» »	220 »
Madelaine Royale	» » » » » »	» »	220 »
Muscat Ottonel	» » » » » »	» »	220 »
Pasatutti	» » » » » »	» »	220 »

Specii de vin negru:

Lugojana (Kadorka)	clasa I. pe Rip Port	1000 buc.	200 cor.
Burgunder mare	» » » » » »	» »	200 »
Oporto	» » » » » »	» »	200 »
Altoi de clasa II. speciile de sus	» » » » » »	» »	80 »

Viță indigenă (europeană) fără rădăcină, speciile de sus, în lungime de 50 cm. 1000 buc. 10—16 cor. — Viță americană fără rădăcină Rip Port, 45 cm. lungă, 1000 buc. 18 cor. — Viță americană cu rădăcină, 1000 buc. 36 cor.

Administrația „Domeniului din Bobâlna“

(471) 9—32

(propr. dlui dep. Dr. A. Vlad)
Bâbolna u. p. Szászváros.

CORNEL DEMETER apotecar Orăștie,

(397)

lângă bisericile evang. reform.

2—5

Recomand următoarele săpunuri foarte fine cu plăcut miros — și totuși foarte ieftine. Bucata à 14, 20, 24, 30, 40, 60, 80 și 1—120 fil.

Dacă voești să fi frumoasă ori frumos — folosește **CREMUL** de mandule benzoie prețul 60 fil. **PUDRA** albă, roză ori cieme 1 cor. **SĂPUNUL** de mandula benzoie 70 fil.

Pacheturi originale **!Thea!** Pacheturi originale

Ceylon 20, 40 fil. și 1 cor. Congo 60 fil, Melange 90 fil. și 1 cor. Melange exquisit 1-20, 1-80 și 2-40 fil. **Rus. fleur Santky** 1-50 fil. **Extra thea chineză** 3 cor. Toate theurile sunt de calitate cea mai fină.

Parfeumuri în diferite prețuri — calitate foarte fină. **CASSETTE** foarte frumos împodobite cu parfemuri. Cel mai potrivit cadou pentru Crăciun și Anul nou.

Cost

în local sau de dus acasă, să capătă în ospătaria

„La STRUGURE“

de lângă judecătoria regească din loc.

(509)

1—3

Cel mai ieftin izvor de cumpărare de TOALE PENTRU CAI!

Ca economii să nu mai fie înșelați prin înbieminte mincinoase, și să nu mai risipească banii lor pe nevăzute, pe toale de cai făcute în cutari fabrici cehe din barchet și materie slabă anume gătită, — ne-am hotărât să dăm noi toale de cai de trâinicie deosebită, groase, calde ca o bundă, care să mulțumească pe toți!

Prețuri deosebite pentru economi: 1ol de cai, mare, lat, domnesc, cu 3 floreni. Cel mai mare și mai fin cu 3 fl. 50 cr. La ori-ce postă să trimite franco. Singurul loc de cumpărare:

Magazinul de toale de cai alui **SOHR**

(SOHR-lópokroc szétküldési telep) în **Somogy-Szill**, főtér nr. 13.

Să poate adauge la pachet o foarfecă de tuns vitele original „Rapid“ cu un cuiț de rezervă, laolaltă cu 1 fl. 60 cr. Adevărata „Pegoet-Freres“, foarfecă franțuzască de tuns caii, cu 2 fl. 20 cr. adevăc cu preț de favoare. (503) 2-5

≡ Pănură.

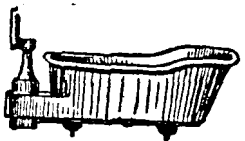
La subscrisul să afle de vânzare în toată vremea tot felul de pănură: albă, fină, curată, pentru cioareci, și de laibere în culoare cafenie, închisă.

Merg și la târgurile din toate orașele comitatului Hunedoarei!

Locuința mea: în Orăștie Str. Sacului 11. (462) 7—10

Toma Bălaci
negustor de pănuri.

In SIBIU (Nagyszeben). Vanele de bae Stuchlichs.

O vană numai
40 cor.

O vană de
încălzit nu-
mai 24 cor.

Încălzește în $\frac{3}{4}$ de oră 150 litri de apă, pentru care li trebuie cărbuni de lemn numai de 10 fileri.

Lungimea fundului vanei 122 cm. : — : Înălțimea de 60 cm. : — :

Comandele să efectueze imediat și să trimit cu rambursă, prin:

Gustav Stuchlich,
Entengasse 17.
Sibiu (Nagyszeben).
Saggasse 15. 7—25

Căramizi și Țigle

să afle în magazinul nostru din **BISTRIȚA**, piața cailor Nr. 9, cu următoarele prețuri:

o mie de cărămizi { în magazin . . . . K 28
în wagon la gara din Bistriță . . . K 34
o mie țigle { în magazin . . . . K 15
(șirepuri) { în wagon la gara din Bistriță . K 16-40

Căramizile și țiglele (șirepurile) sunt de calitate superioară, lucrate și arse foarte bine, din vestitul lut mălos ce să afle în Bistrița.

Comandele cu calea ferată să efectueze prompt. Prețul să rambursează, dacă nu să statoresc altcum condițiile de liferare.

Probe la cerere să trimit.

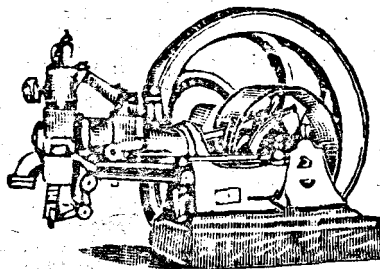
(444) **Societatea** 10—20

acționară de cărămidarie din Bistrița (Besztereze).

Fabrica de motoare din Dreza

(Dresdener Motorenfabrik A. G.)

cea mai veche și mai mare fabrică de motoare din Germania

liferează motoare și locomobile de benzin, oleu brut, gaz, petrolu și gaz sugativ, binecunoscute în cercurile de specialiști.

Noutate uimitoare!

Regenerator de gaz-sugativ Universal:

Spese de lucrare: pe oră pe o putere de cal numai cca 1 filer.

Depozit general la: (468) 9—20

Ignatz Gellért & Comp

BUDAPEST Teréz-körut 41.

Garanție îndelungată! Plăți favorabile!

Foarte mulți bani poți câștiga

dacă te ocupi cu vinderea de loz-uri concesionate legal, pe care să le plătească în rate. După timp de probă de o lună, poți ajunge la post stabil.

(476) Banca: 8—10

ALEXANDER FLISSIG

Budapesta, Erzsébet körut 2.

„AGRICOLA“

societ. economică pe acții în Hunedoara (Vajdahunyad)

CAPITAL 100.000 cor.

DEPUNERI 300.000 cor.

Primește spre păstrare și creștere depuneri, după cari plătește

6%

interese. Darea după depuneri încă o plătește institutul. — Depuneri până la **2000 cor.** să pot ridica ori-cînd dela cassă, fără altă înștiințare de mai nainte.

= Cumpără și vinde întregi sau parțelate moșii, mari și mici.

= Vinde și cumpără tot felul de *bucate!*

= Mijlocește cumpărări și vânzări de *mașini economice*, produse (rod de tot felul).

= Dă *împrumuturi* de ori-ce soi: pe cambii, obligațiuni, intabulări, zalogiri (amanete).

= Toate aceste lucrări le isprăvește repede și cinstit, culant, fie că i-să cer în persoană, fie prin postă.

= Dă *avanzuri* (împrumută înainte) pe rodul de *bucate*, pe produse, — iar' în jurul Hunedoarei dă și *împrumuturi* pe vite!

— E întâia bancă, care pe lângă împrumuturile obicinuite de bani, a început a lucra și cu *bucate*, ferind poporul de rind de specula prea neomenoasă, și a început a da micilor economi împrumuturi în zilele de lipsă, pe roada din cîmp, și pe vite!

(463) 10—

Direcțiunea.